

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

પંજાબ રાજ્ય

વિરુદ્ધ

દર્શન સિંહ

ઓક્ટોબર ૨૯, ૨૦૦૩

[માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી દોરાઈસ્વામી રાજુ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અરિજીત પાસાયત]

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮-કલમ ૧૫૨-આ કલમ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ,
કોર્ટ દ્વારા તેની મંત્રી કાર્યોની આ કલમ હેઠળ શક્તિનો ઉપયોગ અને ભૂલો
સુધારવા પર વિચાર કરે છે-ચુકાદા, હુકમનામા અથવા આદેશ પછી અસરકારક

ન્યાયિક આદેશો પસાર કરવાનું વિચારતું નથી-તેને ન તો સમીક્ષાની સત્તા સાથે સરખાવવું જોઈએ અને ન તો સમીક્ષાની સમક્ષ કહી શકાય; મૂળ ચુકાદાની શરતોમાં ફેરફાર કરવા, ફેરફાર કરવા અથવા ઉમેરવા માટે જોગવાઈનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી, હુકમનામું અથવા આદેશ-જે સુધારવાની માંગ કરવામાં આવે છે તે કેસની ગુણવત્તાની બહાર છે. કલમ-૧૫૨ નો અવકાશ.

મેક્સિમ: 'એક્ટસ ક્યુરી નેમિનેમ ગ્રેવનિટ' -કોર્ટનો એક કાયદો કોઈ માણસને પૂર્વગ્રહ નહીં કરે-સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૧૫૨ ના સંદર્ભમાં, ચર્ચા.

સામાવાળા શરૂઆતમાં સરકારમાં પરિષ્ઠ સંગીતકાર તરીકે કાર્યરત હતા. ૧૯૭૦માં પ્રેસની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.તેને ૧૩.૩.૭૭ ના આદેશ દ્વારા ફોર્મ સર્વિસમાંથી દૂર કરવામાં આવ્યો હતો.સામાવાળાએ સરકાર સમક્ષ અનેક રજૂઆતો કરી હતી અને ૧૪.૨.૭૮ ના આદેશ દ્વારા તેમની નવી નિમણૂક તરીકે કામચલાઉ ધોરણે જુનિયર કમ્પોઝિટર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.ત્યારપછીના પ્રતિવાદીએ પરિષ્ઠ ગૌણ ન્યાયાધીશની અદાલતમાં દાવો દાખલ કર્યો હતો, જેમાં જાહેરાત કરવામાં આવી હતી કે તેમને સેવામાંથી દૂર કરવાનો ૧૩.૩.૭૭ તારીખનો આદેશ ગેરબંધારણીય, ગેરકાયદેસર, દુર્ભાવનાપૂર્ણ અને ભેદભાવપૂર્ણ હતો, જેમાં તેમની કથિત બળજબરીથી

ગેરહાજરીના સમયગાળાની ગણતરી કરીને યોગ્ય સ્કેલમાં પગાર નક્કી કરવા માટે તેઓ હકદાર છે તેવી ઘોષણા માટે વધુ વિનંતી કરવામાં આવી હતી.મુકદ્દમો રદ કરવામાં આવ્યો હતો.ત્યારપછી, પ્રથમ અપીલીય અદાલત તરીકે વધારાના જિલ્લા ન્યાયાધીશ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જેને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.પ્રથમ અપીલીય અદાલતે વધુ આદેશ આપ્યો હતો કે તેમને ભૂતકાળમાં તેમણે આપેલી સેવા માટે બઢતી આપવી કે નહીં અથવા તેમની બઢતી અંગે નિર્ણય લેવો તે વિભાગનું કામ છે.ત્યારબાદ પ્રથમ અપીલ અદાલતે સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ની કલમ હેઠળ સામાવાળા દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી પર ઉપરોક્ત નિર્દેશો કાઢી નાખ્યા હતા.રાજ્ય દ્વારા બે બીજી અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી, એક પ્રથમ અપીલ અદાલતના મૂળ ચુકાદા સામે આર. એસ. એ. ૩૬૧૮/૮૭ અને બીજી અદાલતના ચુકાદાને આર. એસ. એ. ૧૪૭૨/૮૮ તરીકે સુધારતા સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળના આદેશ સામે.એકીકૃત ચુકાદા દ્વારા, ઉચ્ચ અદાલતે બંને અપીલ ફગાવી દીધી હતી.તેથી વર્તમાન અપીલ.

રાજ્ય વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે નિમણૂકના નવા આદેશને હકીકતમાં કોઈ પડકાર નથી; પ્રથમ અપીલ અદાલત અથવા ઉચ્ચ અદાલતે દખલગીરી માટે નવો કેસ કરવાનો વિકલ્પ નથી; પ્રતિવાદી દ્વારા મર્યાદિત

સમયગાળા સિવાય ઘોષણાત્મક દાવો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો; સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળ સત્તાના કથિત ઉપયોગમાં કરવામાં આવેલી રીતે આદેશમાં સુધારો કરવાની કોઈ તક નથી.

આર. એસ. એ.૧૪૭૨/૮૮ વિરુદ્ધ અપીલને મંજૂરી આપવી અને આર. એસ. એ. ૩૬૧૮/૮૭ વિરુદ્ધની અપીલને ફગાવી દેવી, કોર્ટે

ઠેરવ્યું કે :૧.૧સિવિલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ ની કલમ ૧૫૨ ચુકાદાઓ, હુકમો અથવા આદેશોમાં કારકુની અથવા અંકગણિત ભૂલોને સુધારવા માટે પ્રદાન કરે છે અથવા તેમાં કોઈપણ આકસ્મિક સ્લિપ ઓરોમિશનથી થતી ભૂલો.આ સત્તાનો ઉપયોગ કોર્ટ દ્વારા તેની મંત્રી કાર્યવાહીમાં એમિસ્ટેકના સુધારાને ધ્યાનમાં લે છે અને ચુકાદા, હુકમનામા અથવા આદેશ પછી અસરકારક ન્યાયિક આદેશો પસાર કરવાનું વિચારતું નથી.કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ એ છે કે ચુકાદો, હુકમનામું અથવા હુકમ પસાર થયા પછી, તે જ તેના સંદર્ભમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ ઉપાયોના કોઈપણ વધુ માર્ગોને આધિન અંતિમ બની જાય છે અને તે જ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલ, માત્ર દષ્ટિકોણમાં ફેરફાર પર, સમીક્ષાના માધ્યમ સિવાય અગાઉ પસાર કરાયેલા ચુકાદાઓ, હુકમો અને આદેશોની શરતોમાં ફેરફાર કરવાનો હકદાર નથી, જો વૈધાનિક રીતે તેના માટે ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય અને તેમાં પૂરી પાડવામાં આવેલી શરતો અથવા મર્યાદાઓને આધિન

હોય.સંહિતાની કલમ-૧૫૨ હેઠળની સત્તાઓને ન તો સમીક્ષાની સત્તા સાથે સરખાવવામાં આવે છે, ન તો તેને સમીક્ષાની સત્તા સમાન કહી શકાય અથવા તો અગાઉ આપવામાં આવેલા ચુકાદાના પરિણામને સંપૂર્ણ રીતે અથવા તેના કોઈ પણ ભાગ અથવા ભાગમાં બદલવાની વિનંતી કરવાની આડમાં સંબંધિત અદાલતને વસ્ત્રો પહેરાવવાનું પણ કહી શકાય નહીં.જે સુધારાઓ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો છે તે માત્ર આકસ્મિક ભૂલો અથવા ભૂલોને સુધારવાનો છે અને ચુકાદો, હુકમનામું અથવા આદેશ પસાર કરતી વખતે કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી તમામ ભૂલો અને ભૂલોને નહીં.સુધારવા માટે માંગવામાં આવેલી ભૂલ, જે કેસના ગુણદોષ પર જાય છે, તે કલમ ૧૫૨ ના અવકાશની બહાર છે, જાણે કે તે પ્રથમ વખત તેની તપાસ કરી રહી હોય, જેના માટે જો પીડિત પક્ષ માટે યોગ્ય ઉપાય એ છે કે તે ઉચ્ચ મંચ સમક્ષ અપીલ અથવા પુનરાવર્તન દાખલ કરે અથવા તે જ મંચ સમક્ષ સમીક્ષા અરજી કરે, જે આવી સમીક્ષાના સંદર્ભમાં મર્યાદાઓને આધિન છે.તે સૂચવે છે કે ઇરાદાપૂર્વકની ભૂલને સુધારવા માટે વિભાગને સેવામાં દબાવી શકાતો નથી, ભલે તે ગમે તેટલી ખોટી હોય.[૧૦૪૮-સી-૭)

ક્લારકા દાસ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય અને એ. એન. આર., [૧૯૯૯) ૩ એસ. સી. સી. ૫૦૦ અને જયાલક્ષ્મીકોએલ્હો વિ. ઓસ્વાલ્ડ જોસેફ કોએલ્હો, (૨૦૦૧) ૪ એસ. સી. સી. ૧૮૧ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૨સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળની જોગવાઈનો આધાર 'એક્સ ક્યુરી નેમિનેમ ગ્રેવિટ' એટલે કે કોર્ટનું કાર્ય કોઈ પણ વ્યક્તિને પૂર્વગ્રહિત કરશે નહીં. આ ઉક્તિ ન્યાય અને સદ્બુદ્ધિ પર આધારિત છે, અને કાયદાના વહીવટ માટે સલામત અને ચોક્કસ માર્ગદર્શિકા પ્રદાન કરે છે. અંકગણિતની ભૂલ એ ગણતરીની ભૂલ છે, એકલેરિકલ ભૂલ એ લેખિત અથવા ટાઇપિંગની ભૂલ છે જ્યારે આકસ્મિક સ્લિપ અથવા ચૂકમાંથી બહાર નીકળતી અથવા થતી ભૂલ એ અદાલતની બેદરકારીની ભૂલ છે જે સુધારવા માટે જવાબદાર છે. ભૂલોના આવા સુધારણાને સરળ બનાવવા માટે કોઈ નવી દલીલો અથવા ગુણદોષ પર ફરીથી દલીલો કરી શકાતી નથી. આ જોગવાઈને મૂળ આદેશની શરતોમાં ફેરફાર, ફેરફાર અથવા ઉમેરો કરવા માટે લાગુ કરી શકાતી નથી, જેથી અસરકારક રીતે, કેસમાં ચુકાદા પછી અસરકારક ન્યાયિક આદેશ પસાર કરી શકાય. [૧૦૪૮-બી-ઈ]

માસ્ટર કન્સ્ટ્રક્શન કંપની (પી) લિમિટેડ વિ. ઓરિસ્સા રાજ્ય,
એઆઈઆર (૧૯૬૬) એસી ૧૦૪૭, તેના પર નિર્ભર હતું.

ફીમેન વિ. ટ્રાનાહ, ૧૨ સી. બી. ૪૦૬ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. રાજ્ય સરકારની અરજીના સંદર્ભમાં કે દાવો મોડેથી દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, કારણ કે ન તો કોઈ ચોક્કસ મુદ્દો ઘડવામાં આવ્યો હતો-ન તો આ

સંબંધમાં હાઈકોર્ટ સમક્ષ કોઈ ચોક્કસ અરજી કરવામાં આવી હતી, આ અદાલત દાવો મોડેથી દાખલ કરવાના પ્રશ્નમાં જવા માંગતી નથી.[૧૦૪૭-એચ; ૧૦૪૮-એ-બી]

સિવિલ અપીલ ન્યાયક્ષેત્ર

સિવિલ અપીલ નંબર ૮૪૭૯-૮૪૮૦/૨૦૦૩

આર. એસ. એ. નંબર ૩૬૧૮/૮૭ અને ૧૪૭૨/૧૯૮૮ માં પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૨૩.૪.૨૦૦૨ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અતુલ નંદા, આદી.પંજાબ માટે મહાધિવક્તા અને અપીલકર્તા માટે આર. એસ. સૂરી.

સામાવાળા વતી બલબીર સિંહ ગુપ્તા.

કોર્ટનો ચુકાદો અરિજીત પાસાયત, ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

લીવ મંજૂર.

બંને અરજીઓ નિકાલ માટે એકસાથે લેવામાં આવે છે.

પંજાબ રાજ્ય પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના વિજ્ઞાન સિંગલ જજ દ્વારા સેકન્ડ અપીલ્સ નંબર ૩૬૧૮/૧૯૮૭ અને ૧૪૭૨/૧૯૮૮ માં આપવામાં આવેલા ચુકાદાની શુદ્ધતા પર સવાલ ઉઠાવે છે, જે વિજ્ઞાન એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, પટિયાલા દ્વારા અપીલમાં પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમની પુષ્ટિ કરે છે. પ્રથમ અપીલીય અદાલતે પ્રતિવાદી-કર્મચારી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા દાવાને ફગાવી દેતા વરિષ્ઠ ગૌણ ન્યાયાધીશ, પટિયાલા દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમને ઉલટાવી દીધો હતો. ટૂંકમાં આ અપીલને જન્મ આપતી વાસ્તવિક પૃષ્ઠભૂમિ નીચે મુજબ છે:

વાદી તરીકે સામાવાળાએ વરિષ્ઠ ગૌણ ન્યાયાધીશ, પટિયાલાની અદાલતમાં આ જાહેરાત માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો કે રાજ્ય દ્વારા કલેક્ટર, પટિયાલા દ્વારા તેમને સેવામાંથી દૂર કરવાનો ૧૩.૩.૧૯૭૭ તારીખનો આદેશ ગેરબંધારણીય, ગેરકાયદેસર, અમાન્ય, દુર્ભાવનાપૂર્ણ, બિનઅસરકારક, નિષ્ક્રિય, અયોગ્ય અને ભેદભાવપૂર્ણ છે. વધુ એક પ્રાર્થના એ ઘોષણા માટે હતી કે તેઓ તેમની કથિત

બળજબરીથી ગેરહાજરીના સમયગાળાની ગણતરી કરીને યોગ્ય સ્કેલમાં તેમનો પગાર નક્કી કરવા માટે હકદાર છે.ફરિયાદના ચુકાદાઓ નીચેની અસર માટે હતા:તેઓ સરકારી પ્રેસ, પ્રિન્ટિંગ અને સ્ટેશનરી વિભાગ, પટિયાલામાં વરિષ્ઠ સંગીતકાર તરીકે કાર્યરત હતા.૧૯૭૦માં તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી અને ૧૩.૩.૧૯૭૭ ના આદેશ દ્વારા તેમને સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવ્યા હતા.તેમણે સરકારને ઘણી રજૂઆતો કરી હતી અને તારીખ ૧૪.૨૧૯૭૯ના આદેશ દ્વારા સરકારે તેમને જુનિયર કમ્પોઝિટર તરીકે નિયુક્ત કરવાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો અને પરિણામે વધારાના નિયંત્રક, પટિયાલાએ તેમને નવા નિમણૂક તરીકે કામચલાઉ ધોરણે જુનિયર કમ્પોઝિટર તરીકે નિયુક્ત કરવાનો નવો આદેશ જારી કર્યો હતો.ત્રણ મુદ્દાઓ તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા જે નીચે મુજબ હતા:

"૧.શું વાદી વિનંતી કરેલ ઘોષણા માટે હકદાર છે?

૨. શું દાવો જાળવવા યોગ્ય નથી?

૩. શું દાવો બિન-જોઈન્ડર અને જરૂરી પક્ષકારોના ખોટી-જોઈન્ડર માટે ખરાબ છે?

રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી દાવો રદ કરવામાં આવ્યો હતો. વધારાના જિલ્લા ન્યાયાધીશ સમક્ષ અપીલ કરવામાં આવી હતી, જેમણે ચુકાદો

આપ્યો હતો કે બરતરફી ખરાબ હતી.જોકે તે રાજ્યનું વલણ હતું કે પ્રતિવાદી-કર્મચારીનું કામ જરૂરી સીમા સુધી ન હતું, પ્રથમ અપીલ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે કામગીરીની સમીક્ષા દર વર્ષે થવી જોઈએ, અને તે ઘણા વર્ષો પછી કરવામાં આવી હોવાથી, બરતરફીનો આદેશ ખરાબ હતો અને જ્યારે વાદીને સેવામાં પાછો લેવામાં આવ્યો ત્યારે તેને નવી ભરતી તરીકે પાછા લેવાનો આદેશ આપી શકાયો ન હોત.આ આદેશ વિચિત્ર પ્રકૃતિનો હોવાથી, તેમની રજૂઆતોને શા માટે સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢવામાં આવી ન હતી અને શા માટે તેમને નવી ભરતી તરીકે પાછા લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી તે અંગે કોઈ કારણ સામે આવ્યું ન હતું.આ રાહત આપતી વખતે નીચેનો આદેશ પણ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો:

"તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે તે વિભાગ પર નિર્ભર કરે છે કે તે તેને આપે કે નહીં તે તેના દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલી ભૂતકાળની સેવા માટે વેતનવૃદ્ધિ આપે.તેની ભૂતકાળની સેવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી તે ફરીથી વિભાગ નક્કી કરશે કે તે બઢતી માટે યોગ્ય છે કે નહીં.

પ્રતિવાદી-કર્મચારીએ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૦૮ (ટૂંકમાં 'કોડ') ની કલમ ૧૫૨ હેઠળ કથિત અરજી દાખલ કરી હતી જેમાં દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે અગાઉ ટાંકવામાં આવેલા નિર્દેશો ક્રમમાં ન હતા અને કાઢી નાખવાને લાયક હતા.એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ, પટિયાલાએ ૩.૨.૧૯૮૮ ના આદેશ દ્વારા

અગાઉ ટાંકવામાં આવેલા ભાગને આ આધાર પર કાઢી નાખ્યો હતો કે જો ઉપરોક્ત ભાગ બાકી રહેશે, તો તેની સામે વાદી-અપીલકર્તાને આપવામાં આવેલી રાહતને બેઅસર કરવાની અસર પડશે. ઉપરોક્ત રીતે, અપીલમાં જ.ક.૧૯૮૭ પર પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમની સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી.રાજ્યએ ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ સંહિતાની કલમ ૧૦૦ હેઠળ બીજી અપીલ નંબર ૩૬૧૮/૮૭ અને ૧૪૭૨/૧૯૮૮ દાખલ કરી હતી, જેણે વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા તેને ફગાવી દીધી હતી.એ નોંધવું સુસંગત છે કે પ્રથમ અપીલ પ્રથમ અપીલ અદાલતના મૂળ ચુકાદા સાથે સંબંધિત છે જ્યારે બીજી ચુકાદામાં ફેરફાર કરતી સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળ પસાર કરાયેલા ૩.૨.૧૯૮૮ ના આદેશ સાથે સંબંધિત છે.

ઉચ્ચ અદાલતે બે અપીલમાં વિવાદિત એકીકૃત ચુકાદા દ્વારા એવું માન્યું હતું કે સેન્ટ્રલ ઇનલેન્ડ વોટર ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને એ. એન. આર. વિ. માં આ અદાલતનો નિર્ણય.બ્રોજો નાથ ગાંગુલી અને અબ્ર. (એઆઈઆર૧૯૮૬ એસસી ૧૫૭૧) સ્પષ્ટપણે લાગુ હતું.જ્યારે કર્મચારીને સેવામાં પાછો લઈ જવામાં આવ્યો ત્યારે તેને નવી ભરતી તરીકે પાછા લેવાનો આદેશ આપી શકાયો ન હોત.છથી સાત વર્ષની સેવા પછી કોઈ કારણ આપ્યા વિના વાદી-કર્મચારીની સેવાઓ સમાપ્ત થવી જોઈએ નહીં.

અપીલના સમર્થનમાં, પંજાબ રાજ્યના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે પ્રતિવાદી-કર્મચારી સ્વચ્છ હાથથી અદાલતનો સંપર્ક કરતા નથી.તેમની નિમણૂક ૨૨.૧૨.૧૯૭૦ પર કરવામાં આવી હતી અને ૧૮.૩.૧૯૭૭ ના આદેશ દ્વારા તેમને સમાપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા. તેમણે રજૂઆતો કરવાનું ચાલુ રાખ્યું અને અંતે સરકાર દ્વારા તેમને કામચલાઉ ધોરણે નવી ભરતી તરીકે પાછા લેવા માટે ૧૪.૨.૧૯૭૯ પર આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો.પરિણામી આદેશ ૨૩.૨.૧૯૭૯ પર જારી કરવામાં આવ્યો હતો.આ દાવો નવી નિમણૂકના પાંચ વર્ષથી વધુ સમય પછી ૮.૧૨.૧૯૮૪ પર દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ૧૯૭૭માં સમાપ્તિને ખરાબ જાહેર કરવાની પ્રાર્થના કરવામાં આવી હતી.વિભાગના ચોક્કસ વલણની નોંધ લેવામાં આવી ન હતી કે નિમણૂકના નવા આદેશને હકીકતમાં કોઈ પડકાર નથી.હસ્તક્ષેપ માટે નવો કેસ બનાવવા માટે પ્રથમ અપીલ અદાલત અથવા ઉચ્ચ અદાલત માટે તે ખુલ્લું ન હતું.ઘોષણાત્મક દાવો દાખલ કરવા માટે મર્યાદા અધિનિયમ, ૧૯૬૩ (ટૂંકમાં 'મર્યાદા અધિનિયમ') હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાનો સમયગાળો ૩ વર્ષનો છે અને સ્પીકાર્યું છે કે દાવો સાત વર્ષ પછી દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો.કોઈ પણ સંજોગોમાં, સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળ સત્તાના કથિત ઉપયોગની રીતમાં આદેશમાં સુધારો કરવાની કોઈ તક નહોતી.

જવાબમાં, પ્રતિવાદી-કર્મચારીના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કેન્દ્રીય જળ પરિવહનના કેસમાં (ઉપરોક્ત) નિર્ણય કર્મચારીના નિર્દોષ વર્તનને ધ્યાનમાં રાખીને સ્પષ્ટ રીતે લાગુ પડે છે.જ્યારે મૂળ આદેશમાં આદેશ પસાર કરવાનો અદાલતનો સાચો ઇરાદો પ્રતિબિંબિત થતો ન હતો ત્યારે સંહિતાની કલમ ૧૫૨ લાગુ કરવાની તક હતી.

અમે પહેલા વિલંબિત દાવાને લગતા કેસનો ઉકેલ લાવીશું.એવું લાગે છે કે તે સંબંધમાં કોઈ ચોક્કસ મુદ્દો ઘડવામાં આવ્યો ન હતો, જોકે સરકારે તેના લેખિત નિવેદનમાં ખાસ કરીને અરજી લીધી હતી.રાજ્યના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે મુદ્દો નંબર (૨) મર્યાદા સંબંધિત અરજીની નોંધ લેવા માટે પૂરતો વ્યાપક છે.જો મુદ્દો ખાસ તૈયાર કરવામાં ન આવ્યો હોય તો સામાવાળા દ્વારા અપનાવવા માટે એક અલગ માર્ગ ઉપલબ્ધ હતો જે કરવામાં આવ્યો હોય તેવું લાગતું નથી.ઉચ્ચ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલી બીજી અપીલમાં પણ મર્યાદાના પ્રશ્ન અંગે કોઈ ચોક્કસ અરજી નહોતી.આમ હોવાથી, અમે વિલંબિત દાવો દાખલ કરવાના પ્રશ્નમાં જવા માંગતા નથી.

પરંતુ જ્યાં સુધી કલમ ૧૫૨ હેઠળ સત્તાના ઉપયોગના અવકાશને લગતી રજૂઆતની વાત છે ત્યાં સુધી અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન વકીલ ટેરા ફર્મા પર છે.

કલમ ૧૫૨ ચુકાદાઓ, હુકમો અથવા આદેશોમાં કારકુની અથવા અંકગણિત ભૂલોને સુધારવાની જોગવાઈ કરે છે અથવા તેમાં કોઈ આકસ્મિક સ્લિપ અથવા ચૂકને કારણે થતી ભૂલો કરે છે. આ સત્તાનો ઉપયોગ અદાલત દ્વારા તેના મંત્રી કાર્યોની ભૂલોને સુધારવાનો વિચાર કરે છે અને ચુકાદા, હુકમનામા અથવા આદેશ પછી અસરકારક ન્યાયિક આદેશો પસાર કરવાનો વિચાર કરતું નથી.કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ એ છે કે ચુકાદો, હુકમનામું અથવા આદેશ પસાર થયા પછી, તે તેના સંદર્ભમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ ઉપાયોના કોઈપણ વધુ માર્ગોને આધિન અંતિમ બની જાય છે અને તે જ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલ, માત્ર દષ્ટિકોણમાં ફેરફાર પર, સમીક્ષાના માધ્યમ સિવાય અગાઉ પસાર કરાયેલા ચુકાદાઓ, હુકમો અને આદેશોની શરતોમાં ફેરફાર કરવાનો હકદાર નથી, જો વૈધાનિક રીતે તેના માટે ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય અને તેમાં પૂરી પાડવામાં આવેલી શરતો અથવા મર્યાદાઓને આધિન હોય.સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળની સત્તાઓને ન તો સમીક્ષાની સત્તા સાથે સરખાવવી જોઈએ અને ન તો તેને સમીક્ષાની સમકક્ષ કહી શકાય અથવા તો અગાઉ આપવામાં આવેલા ચુકાદાના પરિણામ પછી, તેની સંપૂર્ણતામાં અથવા તેના કોઈપણ ભાગ અથવા ભાગની વિનંતી કરવાની આડમાં સંબંધિત અદાલતને વસ્ત્રો પહેરાવવાનું પણ કહી શકાય નહીં.વિચારણા કરાયેલા સુધારાઓ માત્ર આકસ્મિક ભૂલો અથવા ભૂલોને સુધારવાના છે અને ચુકાદો, હુકમનામું અથવા આદેશ પસાર કરતી વખતે કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી તમામ ભૂલો અને ભૂલોને નહીં.સુધારવાની માંગ

કરાયેલી ભૂલ, જે કેસના ગુણદોષ પર જાય છે, તે કલમ ૧૫૨ના અવકાશની બહાર છે, જાણે કે તે પ્રથમ વખત તેની તપાસ કરી રહી હોય, જેના માટે પીડિત પક્ષ માટે યોગ્ય ઉપાય એ છે કે જો તે ઉચ્ચ મંચ સમક્ષ અપીલ અથવા પુનરાવર્તન દાખલ કરે અથવા તો તે જ મંચ સમક્ષ સમીક્ષા અરજી કરે, જે આવી સમીક્ષાના સંદર્ભમાં મર્યાદાઓને આધિન છે.તે સૂચવે છે કે ઇરાદાપૂર્વકની ભૂલને સુધારવા માટે વિભાગને ઉપયોગમાં લઈ શકાતો નથી, ભલે તે ગમે તેટલી ભૂલભરેલી હોય.એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે નીચેની અદાલતો તેમની સમક્ષ પડતર કાયદામાં અસરકારક આદેશો પસાર કર્યા પછી પણ સંહિતાની કલમ ૧૫૧ અને ૧૫૨ની જોગવાઈઓનું ઉદારતાથી અર્થઘટન અને અમલ કરી રહી છે.કોઈ પણ અદાલત, ઉપરોક્ત કલમોના આવરણ હેઠળ, તેના મૂળ ચુકાદા, હુકમનામા અથવા આદેશની શરતોમાં ફેરફાર, ફેરફાર અથવા ઉમેરો કરી શકતી નથી.આ અદાલતે દ્વારકા દાસ વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય અને અબ્ર કેસમાં પણ આવો જ મત વ્યક્ત કર્યો હતો. (૧૯૯૯) ૩ એસ. સી. સી. ૫૦૦) અને જયલક્ષ્મી કોએલ્હો વિરુદ્ધ ઓસ્વાલ્ડ જોસેફ કોએલ્હો (૨૦૦૧) ૪ એસ. સી. સી. ૧૮૧ સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળની જોગવાઈનો આધાર 'એક્ટસ ક્યુરી નેમિનેમ ગ્રેવનિટ' એટલે કે કોર્ટનું કાર્ય કોઈ પણ વ્યક્તિને પૂર્વગ્રહિત કરશે નહીં.ફીમેન વિ. ટ્રાનાહ (૧૨ સી. બી. ૪૦૬) માં જે. કેસ્વેલે કહ્યું હતું કે, "આ ઉક્તિ ન્યાય અને સદ્બુદ્ધિ પર આધારિત છે, અને કાયદાના વહીવટ માટે સલામત અને ચોક્કસ માર્ગદર્શિકા પ્રદાન કરે છે".અદાલતની અજાણતા થયેલી

ભૂલ કે જે કોઈ પણ પક્ષના કારણને પૂર્વગ્રહિત કરી શકે છે અને તેને એકલા જ સુધારી શકાય છે.માસ્ટર કન્સ્ટ્રક્શન કંપની (પી) લિમિટેડ વિ.ઓરિસ્સા રાજ્ય એ. આઈ. આર.(૧૯૬૬) એસ. સી. ૧૦૪૭ એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે અંકગણિતની ભૂલ એ ગણતરીની ભૂલ છે, કારકુનીની ભૂલ એ લેખિત અથવા ટાઈપિંગની ભૂલ છે, જ્યારે આકસ્મિક સ્લિપ અથવા ચૂકને કારણે થતી ભૂલ એ અદાલતની બેદરકારીને કારણે થયેલી ભૂલ છે, જેને સુધારવામાં આવે છે.આ મુદ્દાને સ્પષ્ટ કરવા માટે એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે જે કેસમાં આદેશમાં કંઈક એવું હોય જેનો હુકમનામામાં ઉલ્લેખ ન હોય, તે અજાણતાં ચૂક અથવા ભૂલનો કેસ હશે કારણ કે ભૂલ અથવા ચૂક અદાલતને આભારી છે જે કંઈક કહી શકે છે અથવા કંઈક એવું કહેવાનું છોડી શકે છે જેનો તેનો ઈરાદો નથી.ભૂલોના આવા સુધારણાને સરળ બનાવવા માટે ગુણદોષ પર કોઈ નવી દલીલો અથવા ફરીથી દલીલો કરી શકાતી નથી.મૂળ આદેશ અથવા હુકમની શરતોમાં ફેરફાર કરવા અથવા ઉમેરવા માટે જોગવાઈનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી, જેથી અસરકારક રીતે, કેસમાં ચુકાદા પછી અસરકારક ન્યાયિક આદેશ પસાર કરી શકાય.

સ્થિતિથી ઉપર, પ્રથમ અપીલ અદાલત સંહિતાની કલમ ૧૫૨ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવામાં ન્યાયી ન હતી અને ઉચ્ચ અદાલત તેના પર મંજૂરીની સીલ મૂકીને સમાન રીતે ભૂલમાં હતી.તેથી, બીજી અપીલ નં.૩૬૧૮/૧૯૮૭ માં

ચુકાદા સાથે સંબંધિત અપીલને ફગાવી દેવામાં આવે છે જ્યારે બીજી અપીલ નં.૧૪૭૨/૧૯૮૮ સાથે સંબંધિત અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર આપવામાં આવશે નહીં.

અરજીઓ નકારી કાઢવામાં આવી/મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*